A fehér barát

VI. ÉVFOLYAM * 4. SZÁM
1943 ÁPRILIS HÓ

Dr. Nádas Zoltán:

Ő is szenvedett...

Az emberiség a szenvedés lázában vonaglik. Háború düböröga földön, tornyosul az óceán hullámain és borzalmasan húz el az égboltozaton.

Gépfegyverek, páncélosok, száztonnás, emeletes tankok és Sztalin-orgonák csatáznak. Lángszórósok kúsznak a betonfedezékek közelébe, aknamezőkön át lopják életüket, — a szirénák vijjogva jeleznek, négymotoros légierődök hatalmas rajokban indulnak, hogy nyomukban beomlott házfalak, üszkös gerendák és felszakított úttestek törjék meg a hátország erkölcsi ellenállását, — a hadihajó parancsnoka rádiójelzést kap a megfigyelő pilótától, hogy tengeralattjáró készül támadásra, a következő pillanatban hatalmas robbanás, az égboltozat felét eltakaró füstoszlop és ezrek pusztulása. . . . A belső fronton pedig szerény és még szerényebb beosztás, kevesebb és még kevesebb kényelem — főként pedig közösség a harcoló katonával, amelyet elsősorban az emberi szív sugall: messze hómezőkön harcol az édesapa, a testvér, a gyermek és a szív választottja.

Az emberi szenvedés lázgörbéje ugyan nem mindig ugrik ilyen magasra, mindazáltal állandóan hullámzik a nulla fölött egészen az elviselhetetlenség robbanási határáig. Háború nélkül is jön a mindent elmosó árvíz, éjszakai menekülés, síró gyermekek és jajveszékelő édesanyák, házak beomlása és az évre való kenyér pusztulása. Háború nélkül is töpreng a mellőzött hivatalnok — és jelennek meg arcok, amelyek csak szánalmat vagy ellenszenvet tudnak ébreszteni. Háború nélkül is láthatunk rongyos ruhát, borgőzös, borostás arcokat. Háború nélkül is ott zihál a kórházi ágyon a haldokló tüdőbeteg, éhenhal a cukorbeteg és levegő híján valósággal megfullad az asztmatikus. Vagy talán békében nincsenek állványról lezuhant munkások, nincsenek áldozatai közlekedésnek és könnyelműségnek, akiken jóformán keresni kell a végtagokat és vérző fejüket? Háború nélkül nem szenvedik otthontalanságukat a börtönök és javítóintézetek szomorú lakói, akik csak fájó szívvel és könnyes szemmel tudnak gondolni mások karácsonyára, akik csak rácson át ölelhetik meg tulajdon gyermekeiket? Vajjon háború nélkül nincsenek csalódottak, elfásultak és közönyösek? Belőlük még a «boldog béke» idején is a szenvedés fuldokló zokogása sír fel.

Hún Sándor felv.

És hiába beszéli be nekünk Horatius: beati bene nati, — hogy jó azoknak, akik jól születtek, akiknek látszólag síma és zökkenésmentes az élete, akiknek nem gond az időjárás és a termés, akik látszólag problémátlanul kapcsolódnak megszokott társaságuk vérkeringésébe! Ki tudja, milyen ürességet, milyen céltalanságot és ezzél együtt tompán fájó, nyomasztó érzést takar jól szabott ruhájuk s a szórakozások pazar csillárfénye?!

Nyugodtan kérdezhetjük, hogy van-e ember szenvedés nélkül? A fiatal Buddhát királyi apja minden emberi szenvedés elől el akarta zárni — s egy alkalommal mégis előtte halt meg egyik szolgája. A szenvedést nem lehet határzárral kirekeszteni!

De hát honnan és miért az emberiségnek ez a mérhetetlen szenvedése?

Talán különösen hangzik, *de nem maga a szenvedés az igazi baj!* A szenvedés a tulajdonképeni bajnak, a belső problémáknak a feszmérője. Ha a feszmérő mutatója ijesztően a vörös vonal fölé ugrik, akkor ez mindenesetre rosszat jelent, — de a baj nem a feszmérőben van, hanem beljebb: a gépezet működésében. Az emberi szenvedés is mélyebbre mutat. Hiába jönnek a régi és az új bölcsek! A szenvedést sem elnevetni, sem lágyan átvészelni, sem cinikus érzéketlenséggel, vagy sztoikus gőggel letagadni nem lehet.

Az pedig teljesen egyre megy, hogy elképzelt istenségek bosszújával, mások átkozódásával, a szerencse kedvezőtlen fordulatával, kozmikus behatásokkal vagy ezekhez hasonló babonával próbálna valaki a szenvedésnek magyarázatot adni. *A szenvedés ennél jóval nagyobb misztérium!*

Szinte döbbenetesen szólal meg Szent János evangéliumának néhány sora: «. . . et Verbum erat Deus . . . et Verbum caro factum est . . . in propria venit et sui eum non receperunt» — «. . . az Ige pedig Isten vala . . . és az Ige testté lőn . . . a sajátjába jött és övéi nem fogadák be»

Valami mélységes titoknak kell itt lappangania: Isten megteremti a világot, vágányra állítja az emberi történelmet, középpontjába helyezi el tulajdon emberré-levését — s az egész világ Teremtője mégis a legnyomorúságosabb körülmények közt érkezik hozzánk. Mindez nem elég. Végig kell járnia az emberi szenvedés minden szakadékát és fel kell hágnia a Kálvária legmagasabb csúcsára is.

Bölcseségét ostobaságnak játsszák ki: mondd meg Jézus, ki ütött meg, — élcelődnek vele a durva római zsoldosok. *Szeretetét* lázadásnak és gyűlölködésnek bélyegzik: meg kell halnia azon ürügy alatt, hogy királlyá tette magát. *Jóságát* meggyötrik, mert bűn miatt — igaz, hogy mások bűne miatt — kell szenvednie. Még emberi *erejét* is meggyalázzák, amikor alélttá verik és keresztre feszítik.

Hogy a megtestesült Istennek így kellett szenvednie «Hát nem ezeket kellett szenvedni a Krisztusnak és úgy menni be az ő dicsőségébe?» — Lc. 24, 26.), ebből a szenvedésnek valami mélyen *emberi*, de egyúttal *megváltói* jellege sugárzik elő.

Azt mondják: tévedni emberi dolog. Azonban nemcsak tévedni, — hanem szenvedni is emberi dolog. Legalább is jelen állapotunkban (in statu naturae lapsae) hozzátartozik emberi természetünkhöz.

Az *emberi értelem tompultsága*, amely miatt lépten-nyomon beleüti magát az igazságba, a legegyszerűbb tényekbe: — a szenvedés szükségszerű forrását nyitja meg. *Érzelmi világunk* hullámzása és állhatatlansága vajjon nem hoz-e mérhetetlen sok könnyet nekünk magunknak és másoknak? Még a legmelegebb és a legközvetlenebbül adott érzelmünkben: a szeretetben is meggától önzésünk! Hát *az akaraterő megrokkanása* következtében hány ember szédül bele — a könnyek hullámaiba? És vajjon az *emberi test* nem szükségképen hordozza önmagában a betegségeknek és végül is — a halálnak a csiráját? Halál ellen nincs orvosság — de az emberiség betegsége ellen sem! Gyógyítsuk meg a tüdővészt és a vérbajt: ezeket a jellegzetes népbetegségeket — majd jön utána és helyette a rák, a szívbaj és az ideggyengeség!

A szenvedés azonban nemcsak emberi, hanem *megváltói* is.

A szenvedés figyelmeztet, elmélyít, összefüggéseket tár fel, és megértővé tesz. Ebben az értelemben is megváltói. Ez a megváltás azonban nagyon szegényes és túlságosan helyiérdekű. Meg aztán viszonylagos is: megoldja az egyik kérést, hogy még nagyobbal üsse fejbe az embert.

Inkább megváltói abban az értelemben, hogy Ő is szenvedett! Hogy Krisztus nemcsak hozzánk hasonlóan, hanem helyettünk is szenvedett! *A hivő ember szenvedése csak analógiája, csak mása Krisztus szenvedésének.*

Ő is szenvedett: megjárta lélekben, de a természetfeletti élet örvényein is át azt az utat, amelyet nekünk járnunk kell — s az Ő nyomdokain már járnunk is lehet. Megjárta azt az utat, amely egyedül vezet megváltásunkhoz, boldogságunkhoz.

Ne legyünk igaztalanok. Ne mondjuk sohasem azt, hogy ennyit még a megfeszített Krisztus sem szenvedett. Hisz nem a bombák és tankok, nem a kenyérjegy és a sorbanállás, nem a műrostos ruha és az életbizonytalanság adják egyedül a szenvedést! Krisztus szenvedésében mindez benne volt: nélkülözés, elhagyatottság és megkínzatás jutott neki bőven, — de még bővebben jutott neki szembenézés azokkal az emberi kérdésekkel, amelyekbe mi csak beleszédülnénk. És Ő diadalmasan nézett velük szembe. Szenvedéseinknek ezért egyetlen komoly vigasztalása, — hogy Ő is szenvedett . . . Ezért vagyunk biztosak abban, hogy Nagypéntekünket Húsvét fogja felváltani!